

İlkokula Uygun 100 Temel Eser Listesinin Sınıf Öğretmenleri Görüşlerine Göre Belirlenmesi (Mersin İli Örneği)¹

Selection of 100 Basic Literary Works for Primary School Students Based on the Opinions of Primary School Teachers (Sample of Mersin Province)

Leyla BAŞDUVAR²
Serdarhan Musa TAŞKAYA³

doi: 10.38089/iperj.2020.23

Geliş Tarihi: 19.06.2020

Kabul Tarihi: 15.12.2019

Yayınlanma Tarihi: 31.12.2020

Öz: Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokula uygun 100 Temel Eser listesinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Mersin iline bağlı Yenişehir, Tarsus, Erdemli ilçelerinde görev yapmakta olan 120 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veri toplama sürecinde görüşme formundan yararlanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler betimsel ve içerik analizleri ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin %60,9'unun MEB tarafından belirlenen 100 Temel Eser listesini ilkokula uygun bulmadıkları, çocuk edebiyatı içinde yer alan kitap türlerinden en çok hikâye türünü seçtikleri, ilkokul öğrencileri için en çok Nasrettin Hoca fıkraları kitabını önerdikleri, sınıf kitaplıklarında da en çok Nasreddin Hoca Fıkraları kitabına yer verdikleri saptanmıştır. Mevcut 100 Temel Eser listesinde olup da sınıf kitaplıklarında yer verilen kitaplar içinde de en çok Nasreddin Hoca Fıkraları kitabının olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Çocuk edebiyatı, okuma alışkanlığı, 100 Temel Eser, ilkokul, sınıf öğretmeni.

Abstract: The purpose of this research is to identify a list of 100 books based on the opinions of primary school teachers. The study was performed with qualitative research methods. The study group of the research consists of 120 primary school teachers who were working in Yenişehir, Tarsus and Erdemli districts of Mersin city in 2017-2018 academic year. Interview forms were used during the data collection step. Some of the data were analysed via content analysis whereas the rest analyzed by using descriptive analysis. As a result, it have found that 60.9% of the primary school teachers do not consider the list of 100 books published by MoNE to be appropriate for earlier grades, of the type of books in the child literature they picked story most frequently, the most recommended book was Nasreddin Hodja Anectodes and this book, unsurprisingly was the most common book in classroom libraries. This was also the most common book which was in MoNE's list.

Key Words: Child literature, reading habits, 100 basic literary works, primary school, primary school teacher.

¹ Bu makale, aynı isimle 2020 yılında ikinci yazarın danışmanlığında tamamlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Bil. Uz. Sınıf Öğretmeni, Diyarbakır, Türkiye, basduvarleyla@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2849-114X>

³ Doç Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, serdarhan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0618-0084>

Giriş

Okuma, günümüzde gelişmişlik ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Dilin olanaklarından yararlanmada, bilgilerin kullanımında ve aktarılmasında da okuma becerisi önemli bir rol üstlenir. Estetik bilince sahip, kültür düzeyi yüksek bir toplum haline gelebilmekte okuma eylemini alışkanlık haline getirmiş bireylerle mümkün olacaktır.

Türkiye’de okuma alışkanlığının istenenin çok altında seyrettiğini birçok çalışmada ortaya konulmuştur. “Uluslararası Eğitim Başarılarını Belirleme Kuruluşu (IEA), Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS) çerçevesinde, 35 ülkede, ilköğretim 4. sınıf öğrencileri arasında bir araştırma yaptırmıştır. Araştırma sonucunda, Türk öğrencilerin okuma becerilerinin uluslararası standartların altında olduğu ortaya çıkmıştır” (Aytaş, 2005: 462). “PISA’nın 41 ülkeyi kapsayan araştırmasına göre ise; okuduğunu anlama alanında Türkiye 441 puanla 33. sırada yer alarak Uruguay ve Tayland’dan farklı olmayan bir performans sergilemiştir” (Ungan, 2008: 220).

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Raporuna göre, Türkiye, Malezya, Libya, Ermenistan gibi ülkelerin de bulunduğu 173 ülke arasından okumada 86. sırada bulunmaktadır. Bir yılda basılan kitap sayısına göre; İsrail’de 1169 kişiye bir kitap, Almanya’da 1022 kişiye bir kitap, Japonya’da 600 kişiye bir kitap ve Türkiye’de 10.600 kişiye bir kitap düşmektedir. Bin Norveçliden 558’i, bin Japondan 557’si, bin Finliden 445’i, bin İsveçliden 430’i, bin Arjantinliden 62’si, bin Türkten 61’i, bin Çinliden 36’sı, bin Ukraynalıdan 3’ü gazete okumaktadır. Dünyada ders kitapları hariç, bir yılda basılan kitap sayısına bakıldığında ise Amerika’da 72 000, Almanya’da 65 000, İngiltere’de 48 000, Brezilya’da 13 000, Türkiye’de 6 031 kitap basıldığı görülmektedir (MEB, 2007). Bu sonuçlar Türkiye’nin kitap ve kitap okuma konusunda uluslararası düzeydeki yerinin istenenin çok gerisinde olduğunu göstermektedir.

Okuma alışkanlığı, okuma kültürü ve kütüphanelerin kullanımıyla ilgili yapılan ulusal düzeyde yapılan araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda Türk toplumunun okuma konusunda yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır (Arıcı, 2008; Acat, Demiral ve Arın, 2008; Dökmen, 1990; Soysal, 1988; Şirin, 2016). Kitap okuma sorunu her kademe görülmektedir. Özen’ in (1998) yaptığı araştırmaya göre, Türkiye’ de 1997 yılında üniversite ve liseleri bitirenlerin oranı dört kat artmıştır. Buna rağmen, kitap okuyanların sayısı 1965’te %27, 1980’de %5,7, 1990’da %2,5, 1997’de %3,5 olduğunu belirtmiştir. Bu veriler, kitap okuyanların oranının 1965’teki oranın onda birine kadar gerilediğini göstermektedir. Çocuk Vakfı’nın (2006) yapmış olduğu araştırmaya göre de Türkiye’de nüfusun %40’ı hayatı boyunca hiç kütüphaneye gitmiyor, gençlerin % 70’i hiç okumuyor. Buna karşın yetişkin nüfusun yüzde 95’i televizyon seyrediyor. Türkiye’de düzenli kitap okuma alışkanlığı ise ancak binde bir oranında.

Okuma alışkanlığı, kişilerin okumayı öğrendikten sonra bu eylemi zevkle yapmalarını sağlamak için kazanmaları gereken önemli bir beceridir. Özellikle okuma motivasyonunun en yüksek olduğu ilköğretimin ilk yılları, okuma becerisinin kazandırılması hususunda önem arz etmektedir. Çünkü çocuklara kitap sevgisi kazandırmak, okumalarından zevk almalarını sağlamak ellerine biçim ve içerik bakımından nitelikli kitaplar vermekle kazandırılabilir (Çocuk Vakfı, 2009).

İlkokul döneminde okuma öğrencilerin motivasyonu çok önemlidir. Önal’a (1992) göre de okuma alışkanlığı kazandırmada ve okuma sevgisi aşılama hedef kitle öncelikle ilkokullarda ve orta dereceli okullarda öğrenim gören öğrenciler olmalıdır. Özellikle ilköğretim dönemi okumaya yönelik tutum için kritik dönem özelliği taşımaktadır. “Okuma alışkanlığı ilköğretim yıllarından itibaren geliştirilmesi ve kazandırılması gerekli olan en önemli alışkanlıktır. Bu konuda başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere sınıf ve okul öncesi öğretmenleri gerektiği şekilde bilinçlendirilmelidir” (Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008: 133).

İlkokulda sürdürülen okuma etkinliklerinde öncelikli amaç öğrencilere okuma becerisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Öğrencilerin düzeylerine ve ilgilerine uygun, bilimsel ve eleştirel düşüncelerine fırsat verecek kitapları seçmelerini sağlamak da okullarda verilmesi amaçlanan okuma faaliyetleridir. Bu faaliyetlere destekler nitelikte olan ve okuma sevgisini sağlamak için sempozyumlar, konferanslar ve imza günleri gibi etkinlikler düzenlenmektedir. İngiltere’deki Ulusal okuma kampanyası “Okumaya Devam Et!” ve Amerika’daki “Okumaya Tutulun” kampanyası ile

Türkiye’de MEB tarafından 2004 yılında lise öğrencileri için, 2005 yılında da ilköğretim öğrencileri için başlatılan “100 Temel Eser” uygulamaları en bilinen okuma kampanyalarıdır (Arıcı, 2008).

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı, 2005 yılında “İlköğretim Okullarında Okutulacak 100 Temel Eser” konulu genelgede “Kültür okuma yolu ile özellikle klasik haline gelmiş eserleri tekrar tekrar okumak yoluyla, kazanılır” gerekçesiyle okuma alışkanlığına katkı sağlamak için eser isim listesi oluşturmuştur. Projenin amacı, 100 kitabı okunması gereken çocuk kitapları olarak belirlemek ve ilköğretim çağındaki öğrencilerin bu eserleri okumalarını sağlayarak okuma kültürlerinin oluşmasına ve okuma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmaktır. Bu alanda yapılan çalışmalarda da 100 Temel Eser listesinin okunma oranları, okuma alışkanlığına olan etkileri, okunabilirlik düzeyi, okuma tutumlarına etkisi, çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğu araştırılmıştır. Ayrıca 100 Temel Eser listesinde yer alan eserlerin içeriksel özellikleri, içeriğin kavram gelişimine ve kelime hazinesini arttırmaya etkisi, içerikte yer alan atasözü ve deyimlerin kullanımı, anlatımın değerler eğitime katkısı incelenmiştir.

Uzmanlar tarafından yapılan araştırmalar sonucu hazırlanan liste yer alan eser isimleri 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerine göre belirlenmiştir. Daha alt sınıflar için böyle bir listenin hazırlanmasının oldukça güç olduğunu ve sayısız yayının var olduğu bildirilmiştir (MEB, 2005). Sivrikaya (2010) da sözü edilen 100 Temel Eser serisi kitapları sadece 5, 6, 7 ve 8. sınıflara yönelik olduğunu değer öğretimi açısından değerlendirirken, serinin her sınıf seviyesine göre oluşturulmasının gerekliliğine değinmiştir. Paksu (2010) 100 Temel Eser uygulaması için sistemli olarak görüşlerin alınması gerektiğini ifade ederken, öğretmen görüşlerine de başvurulmasının gerekliliğini ifade etmiştir.

MEB, 2018 yılında yayınladığı bir genelge ile “100 Temel Eser” ile ilgili akademik çalışmalardaki tespitler ve uygulamaya yönelik Bakanlıkça yapılan araştırma ve çalışmalar da dikkate alınarak iptal edildiğini bildirmiştir. Fakat Parlak (2014), 100 Temel Eser uygulamasının okuma alışkanlığı kazandırma açısından fırsat olduğunu ve 100 Temel Eser uygulamasıyla ilgili olarak doğrudan öğretmenler ile yapılacak bir başka araştırmanın konusu olması gerektiğini belirtmiştir.

38

Uzmanlarca oluşturulacak bir okuma listesi, çocukların nitelikli eserlerle buluşmasını sağlayacaktır. Bu listede değişik türde çocuk kitaplarına yer verilirse, çocuk edebiyatının sadece masal ve hikayelerden oluşmadığının farkına varılması sağlanabilir. Hem Türkiye’den hem de yurt dışında nitelikli eserlere yer verildiğinde çocukların edebiyata ilgileri de artacaktır. Bu liste, niteliği ve içeriği tam olarak bilinmeden okutulan kitapları yerine bilinen ve incelenmiş, güvenilir kitaplarla çocukların buluşmasını sağlayacaktır. Listenin oluşturulmasında öğretmen, psikolog, dil bilimci ve edebiyatçılardan yararlanılabilir.

Okumanın çocuğun yaşına ve anlama seviyesine göre değişebileceğini bu nedenle okuma becerisini edindirmede, okuma eyleminin geliştirilmesi, sevdirilmesi ve okumanın alışkanlık haline getirilmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir (Yılmaz, 2007b). Tosunoğlu (2002) tarafından yapılan çalışmaya göre de okuma alışkanlığı kazandırmada en büyük paya sahip olanlar %70,7’lik bir oranla öğretmenlerdir. Ayrıca öğrencileri ilk kitapları ile buluşturanlarında %33’lük oranla sınıf öğretmenleri olduğunu ifade etmektedir.

Okuma alışkanlığı kazandırmada ilkökul çağının kritik olduğu bu dönemde sınıf öğretmenlerinin rolünün de çok önemli olduğu bilinmektedir. İlgili literatür taraması sonunda da sınıf öğretmenleri görüşleri ile oluşturulmuş eser listesi ya da çocuk kitapları listesine dair çalışmalara rastlanmamıştır. Halbuki bu tür bir liste hem öğretmen hem öğrenci hem de veliler açısından yol gösterici olacaktır. Bu durumda ise ilkökul düzeyinde 100 Temel Eser türünde çocuk kitaplarından oluşan bir okuma listesinin olmasının pek çok avantajı olduğu ve bu listenin de öğretmen görüşleri doğrultusunda oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Amaç

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yola çıkarak İlkokula uygun 100 Temel Eser listesi belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda “Sınıf Öğretmenlerine göre İlkokula uygun 100 Temel Eser listesinde hangi kitaplar yer almalıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu temel sorudan yola çıkılarak oluşturulan alt problemler şunlardır:

1. Sınıf öğretmenlerine göre mevcut 100 Temel Eser ilkökula uygun mu?

2. Sınıf öğretmenlerinin mevcut 100 Temel Eser listesinin, ilkokula uygunluğunun nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerine göre ilkokula yönelik 100 Temel Eser listesinde hangi tür kitaplar yer almalıdır?
4. Sınıf öğretmenlerinin ilkokula uygun 100 Temel Eser listesi önerileri nelerdir?
5. Hem 100 Temel Eser listesinde hem de sınıf öğretmenlerinin önerdiği ortak kitaplar hangileridir?
6. İlkokullarda sınıf kitaplıklarında yer alan çocuk edebiyatı eserleri nelerdir?
7. Hem 100 Temel Eser listesinde hem de sınıf kitaplık listelerinde yer alan kitaplar hangileridir?
8. Sınıf öğretmenlerinin eklemek istedikleri öneri ve düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın problemine uygun olarak seçilen araştırma modeli, araştırmanın çalışma grubu, verilerin toplanması, veri analizi, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili bilgiler alt başlıklar halinde verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma çeşitlerinden temel nitel araştırma yöntemi ile hazırlanmıştır. Şimşek ve Yıldırım' a (2016) göre nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyan araştırma yöntemidir. Nitel araştırmada veriler kültür analizi, olgu bilim (fenomenoloji), kuram oluşturma, durum çalışması ve eylem araştırması ile toplanabilir. Bunlara ek olarak Merriam (1998) nitel araştırmalarda temel nitel araştırma yöntemine yer vermektedir.

Temel nitel araştırmalar, nitel araştırma türlerine ek bir boyuttur. Ayrıca temel nitel çalışmalar bütün disiplin ve uygulama alanlarında görülebilir. Bu araştırmalarda veriler; görüşme, gözlem ya da doküman analiziyle toplanır (Merriam, 1998). Yapılan bu araştırmada da verilerin toplanması temel nitel araştırma türüne göre yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme ile yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu nitel araştırma örneklem alma yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. "Buradaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışan probleme taraf olacak bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 119). Bu araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Mersin iline bağlı Yenişehir, Tarsus, Erdemli ilçelerinde görev yapmakta olan 120 sınıf öğretmeninden oluşmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait bilgiler

İLÇE	OKUL	ÖĞRETMEN SAYISI
Yenişehir	Merkez	50
Tarsus	Merkez	47
Erdemli	Köy	23
TOPLAM		120

Çalışmada Yenişehir, Tarsus ve Erdemli ilçelerinin her birinden beşer ilkokul seçilmiştir. Yenişehir ve Tarsus ilçesinin merkezlerinde, Erdemli ilçesinin ise köylerinde yer alan ilkokullarda gerçekleştirilmiştir. Yenişehir merkezde beş ilkokulunun her birinden on sınıf öğretmenin katılımı ile 50 öğretmen, Tarsus merkezde 47 öğretmen, Erdemli köylerinde ise 23 öğretmen çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu araştırmada her okuldan eşit sayıda on öğretmeni ile görüşülerek 150 sınıf öğretmenine ulaşılmak hedeflenmiş ancak istenilen sayıya ulaşılamamıştır. Bu sonucun yaşanmasında bazı okullardaki sınıf öğretmenlerinin görüşmeye katılmaktan yana olmaması etkili olmuştur. Toplamda 120 sınıf öğretmeni araştırmaya katılım göstermiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin frekans ve yüzde dağılımı

Değişkenler	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Kadın	75	62,5
	Erkek	45	37,5
Okutulan Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	20	16
	2.Sınıf	27	22,5
	3.Sınıf	39	32,5
	4.Sınıf	34	28
Görev Yılı	1- 10	13	10,8
	11- 20	62	51,6
	21- 30	36	30
	31 +	9	7,5
Çocuk Edebiyatı Dersini Alma Durumu	Almış	51	42,5
	Almamış	69	57,5
TOPLAM		120	100

Tablo 2’de, araştırma örneklemini içinde yer alan katılımcılar, cinsiyet değişkenine göre gruplandırıldığında; %62,5 ile (75 kişi) yığılmanın yönünün kadın öğretmenlere doğru olduğu görülmektedir. Erkek öğretmenlerinin oranı ise %37,5’ tir (45 kişi). Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf düzeyi değişkenine ilişkin dağılıma göre; 39 öğretmen (%32,5) 3. sınıfları, 34 öğretmen(%28) 4. sınıfları, 27 öğretmen (%22,5) 2. sınıfları, 20 öğretmen(% 16) ise 1. sınıfları okutmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu 3. sınıfların dersine giren sınıf öğretmenleridir. Görüşmelere en az katılım gösterenler ise 1. sınıfları okutan sınıf öğretmenler olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %51 ile büyük çoğunluğu (62 öğretmen) meslekte en az 11-20 yıl çalışan deneyimli öğretmenlerdir. Bu öğretmenlerden, 36 öğretmenin (% 30) 21-30 yıl, 13 öğretmenin (% 10,8) 1-10 yıl, 9 öğretmenin (% 7,5) 31 yıl üzerinde görev tecrübesine sahip oldukları görülmektedir. Çocuk edebiyatı dersini alma durumlarına ilişkin yapılan gruplandırmada; sınıf öğretmenlerinin %57,5 (69 öğretmen) çocuk edebiyatı dersini almayanlardan oluşurken, %42’sini (51 öğretmen) çocuk edebiyatı dersini almadığı görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu çocuk edebiyatı dersini almayan öğretmenler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, ilkokula uygun 100 Temel Eser listesi belirlemede sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel’ e (2017) göre görüşmelerde kapsam geçerliliği, uygun sayıda nitelikli sorulardan oluşur ve uzman görüşü yoluyla incelenebilir. Yapılan bu çalışmada da veri toplama aracının kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla sınıf öğretmenliği alanında, çocuk edebiyatı konularında çalışmalar ve dersler yürüten bir öğretim üyesine uzman görüşü alınmak üzere sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu düzenlemelerde, soruların sıralama düzeni oluşturulmuş, demografik bilgiler ayrı bir başlık olarak düzenlenmiş, uzman tarafından geçerli görülüp uygun bulunan sorular görüşme formunda yer almıştır.

Görüşme formunun geçerlilik ve güvenilirliğini görmek amacıyla ön uygulama yapılmasına karar verilmiştir. Ön uygulama için araştırmanın çalışma grubunun belirlendiği ilçeler dışında olan Mersin il merkezindeki Akdeniz ilçesi seçilmiştir. Ön uygulama, bu ilçede görev yapan 20 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Bazı soruların cevaplanmasında sorunlar görülmüş ve uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler, ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır. Bu süreçte açık uçlu bir soru olarak verilen “Sınıf öğretmenlerine göre ilkokula yönelik 100 Temel Eser listesinde hangi tür kitaplar yer almalıdır?” sorusunun öğretmenler tarafından anlaşılmadığı, yanıtların yetersiz kaldığı, sorulan soru ile ilişkisiz olduğu ve çoğu öğretmenin farklı cevaplar verdiği görülmüştür. Bu aşamalarda uzman görüşü alınarak düzenleme yapılmış, kitap türleri tablo haline getirilerek görüşme formuna eklenmesine karar verilmiştir. Düzeltme yapılan bir diğer soruda “Sınıf öğretmenlerinin ilkokula

uygun 100 Temel Eser listesi önerileri nelerdir?" sorusudur. Bu soru görüşme formunda verilirken, ilk aşamada önerilen eser isimleriyle ilgili tabloda, seçilen kitabın hangi yayın evine ait olduğu da sorulmakta idi. Ancak yapılan ön uygulamalarda kimi sınıf öğretmeninin yayınevlerinin adını yazmaktan kaçındıkları görülmüştür. Bu durum yayınevlerinin adının yasaklı listesinde olmasından endişesinden ya da öğretmenlerin yayınevini yeterince tanımadıklarından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Soru içerisinde yayınevi başlığının da bulunması katılımcılarda soruyu cevaplamaya dair isteksizlik yaratmış olabileceği bunun sonucunda da görüşmede yeterli bilgi vermekten kaçınabileceği göz önüne alınarak uzman görüşü ile yayın evi başlığı görüşme formundan çıkartılmıştır. Son hali verilen form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerinin ortaya çıkarma amaçlı sorular yer alırken ikinci bölümde araştırma soruları bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada görüşme formundan yararlanılmıştır. Görüşmeler, 2018 yılının nisan ve mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak görüşmenin seçilmesinde çalışma konusu ve çalışmanın niteliği rol oynamıştır. Uygulanan görüşme formunda öğretmenlerin gönüllülüğü esas alınmıştır. Görüşmeler sınıf öğretmenlerinin ders verdikleri sınıflarda gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenleri görüşme formlarını en az 6 dakika en fazla 20 dakika arasında doldurmuştur.

Veri Analizi

Verilerin analizinde başlıklar önceden belirlendiğinden betimsel analiz yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek' e göre (2016) betimsel analiz, önceden belirlenen temalara göre hazırlanabileceği gibi, gözlem ve görüşme sürecinde kullanılan sorular dikkate alınarak da sunulabilir. Araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini daha çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Betimsel analizde amaç, katılımcılardan toplanan verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyuculara sunmaktır.

Bu araştırmada da görüşmelerden elde edilen veriler düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler sayısallaştırılmış, yüzde (%) ve frekans (f) şeklinde sunulmuştur. Görüşme gerçekleştirilen sınıf öğretmenlerinin, hazırlanmış form ile kişisel bilgileri (cinsiyet, görev yılı, okuttukları sınıf düzeyi) ve çocuk edebiyatı dersini alma durumları incelenmiştir. Görüşme sorularına verilen yanıtlardan kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin görüşme sorularına verdiği yanıtlardan, doğrudan alıntılar yapılmıştır. Veriler analizinde önce, gelen cevaplar incelenmiş ve veri kaybının çok ciddi olduğu katılımcılar ise elenmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenine Ö.1, Ö.2, Ö.3 gibi bir kod atanmıştır.

41

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerliği ve güvenirliliği sağlamanın çeşitli yolları vardır. Merriam' a (1998) göre araştırmada geçerlilik ve güvenirliliğin geliştirilmesi için yararlanılabilecek stratejilerden bazıları şunlardır:

- Verilerin katılımcıların bir bölümüne geri bildirilerek makul olup olmadıkları hakkında görüş alındığı katılımcı doğrulaması,
- Örneklem seçiminde kasıtlı olarak çeşitlilik ve farklılığın arandığı azami çeşitlilik,
- Çalışma süreci, bulguların birbiri ile uyumu ve kesin olmayan yorumlarla ilgili görüşlerin alınması uzman incelemesi,
- Araştırmacının herhangi bir şekilde çalışmayı etkileme olasılığı, kişisel varsayımları ve kuramsal pozisyonu ile ilgili kendisi hakkında eleştirel bir muhasebe yaptığı araştırmacının konumu ve yansıtıcılığı.

Bu araştırmada da yukarıda yer alan geçerlik ve güvenirlilik stratejilerinden bazıları kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme ile azami çeşitlilik, katılımcılardan dönüt olarak katılımcı doğrulaması, uzman görüşleri alınarak uzman incelemesi, araştırmacının konumu ve yansıtıcılığı stratejisi geçerlilik ve güvenirliliği artırmak amacıyla kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerliliği artırmak için yararlanılan yöntemlerden biri araştırmanın raporlaştırılması sırasında katılımcıların ifadelerinden yararlanılmaktadır. Burada dikkat edilecek husus, alıntılarının herhangi bir ekleme ya da

çıkartma yapılmadan doğrudan verilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmanın da geçerliliğini sağlamak için bulguların bazı kısımlarında sınıf öğretmenlerinin kendilerine yöneltilen sorulara ilişkin ifadelerine özgün haliyle yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü ile sağlanmaya çalışılmıştır. Veriler iki araştırmacı tarafından incelenerek P (Uzlaşma Yüzdesi) = $[Na$ (Görüş Birliği) / Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)] X 100 (Miles ve Huberman, 1994) formülü kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda $P = \% 93$ değeri bulunmuştur. Bu değer araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir. Saban (2009), nitel araştırmalar için, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun $\% 90$ ve üzeri olması gerektiğini belirtmektedir. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada elde edilen veriler sayısallaştırılmış, yüzde ve frekans tablolarına yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin mevcut 100 temel eser listesinin ilkokula uygunluğuna ilişkin görüşlerinin dağılımı

Kategori	F	%
Uygun	27	22,5
Uygun değil	73	60,9
Kısmen uygun	20	16,6
Toplam	120	100

Tablo 3 incelendiğinde, 73 öğretmenin (%60,9) 100 Temel Eser listelerini ilkokula uygun bulmadığı, 27 öğretmenin (%22,5) uygun bulduğu, 'kısmen uygundur' yanıtını verenlerin ise 20 öğretmen (%16,6) olduğu görülmüştür. Bu verilere göre, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu 100 Temel Eser listesinin ilkokul için uygun olmadığını düşünmektedir. MEB (2005) yayınladığı genelgede mevcut eser listesinin 5, 6, 7 ve 8. sınıfları kapsadığına değinmektedir. Buna rağmen, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %22,5'lik oranının eserleri ilkokula uygun bulduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bir bölümünün de, çekimser kalarak kısmen uygundur yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Sınıf öğretmenleri mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkokula uygunluğunun nedenlerine dair görüşlerinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (73 öğretmen) uygun bulmadığını belirtmiştir. Katılımcılar uygun bulmama nedenlerini ifade ederken; çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özelliklerine, öğrencilerin seviyelerine göre olmadığına, kültür ve değerleri işleyen kitapların gerekliliğine ve okuma alışkanlığını kazandırmaya etkisine dair açıklamalarda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yorumlardan dikkat çeken ve sadece tek bir öğretmenle sınırlı olan ise; eserlerde yapılan sadeleştirme işlemlerinden kaynaklı çocuğun aynı kitapla birden fazla kez muhatap olduğu, bu durumda çocuğun sonradan içeriği genişletilerek verilen eserleri okumaya dair isteksiz olduğu yönündeki açıklamadır.

Sınıf öğretmenlerinin mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkokula uygunluğunun nedenlerine dair görüşlerinde dikkat çeken durumlardan biri de kısmen uygundur ifadesini kullanan öğretmenlerdir. Katılımcılardan çekimser kalarak kısmen uygundur yanıtı verenlerin bu yanıtları herhangi bir nedene bağlamadığı görülmüştür. Katılımcılardan mevcut eserleri ilkokula uygun olduğunu belirten öğretmenlerin ise kitapların edebi değer taşıdığı, sadeleştirilen eserlerin okutulabildiği ve okumaya etkisine dair açıklamalarda bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerin 100 Temel Eser listesinin ilkokula uygunluğunun nedenlerine dair görüşleri örnekler ile aşağıda verilmiştir:

Ö.28: "Bence ilkokullarda okutulacak 100 Temel Eser listesi uygun değil. Öğrenciler 100 Temel Eser içinde olan kitapların birçoğunu severek okumuyor. Geçmişte yaşanan hikâyeler ve olaylar zihinlerinde tasarlamiyorlar. Çok sıkıcı buluyorlar. Okuma sevgisinin oluşması için çağa uygun yazılan eserler ve çağdaş yazarların kitapları çocukların seviyelerine uygun seçilmeli. Yeni nesiller hayallerine hitap etmeli geleceğin çocuklarını bilimsel düşünme, eleştirel düşünme becerileri katmalı.

Ö.44: "Bence uygun değil. Kitaplar daha kısa daha resimli olmalı usandırmamalı, ödev niteliğinde olmamalı."

Ö.53: “Evet uygun. Öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirme, genel kültür ve bilgi birikimlerine oluşmasına zemin hazırlar.”

Ö.98: “Şu an mevcut olan 100 Temel Eser ilkököl uygun değildir. Çünkü şu anki 100 Temel Eser içindeki bazı kitaplar ilkököl çocuğuna hitap etmemektedir. Bazı kitaplar okuma alışkanlığı kazandırma konusundan ziyade bilgi amaçlıdır. Bence ilkököl çocuğuna uygun temel eserler, bilgi kazandırmak amacıyla değil de okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla, sürükleyici, merakta bırakıcı olmalıdır.”

Ö.25: “Uygundur. Çünkü geçmiş yazarların eserleri çocukları gelecekle arasındaki köprüyü kurmakta ve geçmişin izlerini günümüze taşıyarak çocuğa bu bilinci kazandırmaktadır.”

Ö.117: “Uygun değil. Ama birçok kitap ilkököl öğrencileri için olsa ve sürükleyici kitaplar olsa resimlerle daha çok yer verilse öğrencilerin ilgisini çekecektir diye düşünüyorum.”

Ö.90 : “Uygun bulmuyorum. Çünkü dili ağır ve çocukların seviyesinin üzerinde olduğu için. 100 Temel Eser de çocukların seviyelerine uygun, çizgi roman tarzı somut kavramların işlendiği, çocuğa kültürünü, özünü ve temel değerlerini benimsetecek kitapları yer almalıdır.”

Ö.104: “Bana göre 100 Temel Eser ilkökölüne uygun değil. Çünkü anlatım dili olarak ağır geliyor ve anlaşılması zor. Daha sade ve yalın yazılmalı diye düşünüyorum.”

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin mevcut 100 temel eser listesinin ilkökölüne uygunluğunun nedenlerine ilişkin kategoriler ve kodların dağılımı

Kategori	Kod	f
Uygun Değil	Seviye	19
	Anlatım Dili Ağır	18
	Punto	9
	Konu	6
	Sınıf Düzeyine Hitap Etmiyor	6
	Yaş	5
	İlgiye Hitap Etmiyor	5
	Uzun	4
	Sıkıcı	4
	İçerik	4
	Anlaşılır Değil	3
	Gelişim Dönemi	2
	Belirli Eserlerle Sınırlı	1
Uygun	Edebi Değer	1
	Eğlenceli	1
	Okuma Alışkanlığı Kazandırıyor	1
TOPLAM		77

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkökölüne uygunluğunun nedenlerine ilişkin 2 kategori ve 16 kod olduğu görülmüştür. Kodlar incelendiğinde ise uygun değil yanıtını veren sınıf öğretmenlerinin (74 öğretmen), büyük çoğunluğunun (19 öğretmen) 100 Temel Eser listesindeki kitapları öğrenci seviyesine uygun bulmadığını ifade etmektedir. Ayrıca en sık (18 öğretmen) belirtilen diğer bir ifade de eserlerde kullanılan dilin öğrencilere ağır gelmesidir. Katılımcıların 100 Temel Eser listesi uygun bulmama nedenlerine ilişkin kodlar ise sırasıyla şu şekilde ifade edilebilir:

- Kitaplarda kullanılan puntunun öğrenciler için uygun değil (n=9).
- Kitabın konusunun öğrencilere yönelik iletiler barındırmıyor (n=6).
- Kitaplar sınıf düzeyine hitap etmiyor (n=6).
- Kitaplar yaşlarına uygun değil (n=5).

- Kitaplar öğrencilerin ilgilerine hitap etmiyor (n=5).
- Kitaplarda yer alan hikâyeler ve kurgulanan konu öğrencilere uzun ve sıkıcı geliyor (n=4).
- Kitapların içeriği uygun değil (n=4).
- Kitaplar öğrencilerin gelişim dönemine uygun değil (n=2).
- Kitaplar belirli eserlerle sınırlı (n=1) bu nedenle uygun değil.

Sınıf öğretmenleri verdikleri yanıtlarda, öğrenci seviyesine uygun bulmadıklarını açıklarken kitapların resimlerle desteklenmesi gerektiğine, ilgi çekici olmasına, puntunun çocuğa göreliliğine dair görüşler de belirtmişlerdir. Bu açıklamalardan bazıları şunlardır:

Ö.07: “İlkokul yaş seviyelerine uygun, resimli ve iri puntolarla yazılırsa çocuklar daha çok sevecek okuyabilir.”

Ö.36: “Çocukların seviyelerinin üstünde cümlelerden oluşuyor. Daha çok resim ve ilgi çekici olmalı.”

Ö.55: “100 Temel Eser 1, 2 ve 3. sınıfların seviyelerinde değildir. Çocuk kitapları klasik masallardan kurtarılmalıdır. Çocuğun seviyesinde olmalıdır.”

Ö.74: “Uygun bulmuyorum. Seviyelerin uygun bir dille yazıldığında ve görsellerle desteklendiğinde uygundur.”

Ö.86: “Eserlerin çocukların seviyelerine uygun olmadığını düşünüyorum. Çünkü yaşları sebebiyle algılama ve anlamlandırma kapasitelerinin üzerinde yayınlar olduğunu düşünüyorum.”

Ö.95: “Uygun bulmuyorum. Kaynaklar sadeleştirilse de öğrenci seviyesine uygun olmayabilir”

Ö.110: “Uygun değil. Çünkü her ilkokul öğrencisinin seviyesi anlama gücü aynı değil.”

Ö.117: “Uygun değil. Ama birçok kitap ilkokul öğrencileri için olsa ve sürükleyici kitaplar olsa resimlerle daha çok yer verilse öğrencilerin ilgisini çekecektir diye düşünüyorum.”

Sınıf öğretmenleri kitapları uygun bulmadıklarını ifade ederken bu durumu birden fazla nedene bağlayarak gerekçelendirmiştir. Bu ifadelerde kitapların sıkıcı ve uzun olduğu; kültürümüzü yansıtmadığı; ağır dil kullanıldığı; konu, içerik, alatım ve tema bakımından uygun olmadığı; ilkokulda kitapların sadeleştirilmiş halini okuyan öğrencilerin ileriki yaşlarda bu eserleri okumayı istemeye karşı isteksiz olduğu; puntoların çocuğa göre olmadığı; gibi açıklamalar yapılmıştır. Örnek olarak:

Ö.14: “Uygun değil. Bu kitaplar küçük çocuklara uzun ve sıkıcı geliyor. Özellikle yabancı kelimelerin olduğu hikâyeleri anlamakta zorlanıyorlar.”

Ö.21: “Bu eserler içerisinde konu, içerik, anlatım ve tema bakımından çocuk gerçekliğine uygun olmayan yetişkin dil dizgisine göre yazılmış, dönem edebiyatı özelliğinde kitaplar var.”

Ö.41: “Uygun değil. Sayfa sayısı ve çok fazla. Dili de oldukça ağır.”

Ö.73: “Tamamı uygun değil. Çünkü bazıları ilkokul çocukları için anlatım yönünden ağır. Kesinlikle klasikler 100 Temel Eser’de olmamalı çünkü çocuklar ortaokula geldiğinde klasikleri okumak istemiyorlar.”

Ö.86: Eserlerin çocukların seviyelerine uygun olmadığını düşünüyorum. Çünkü yaşları sebebiyle algılama ve anlamlandırma kapasitelerinin üzerinde yayınlar olduğunu düşünüyorum.

Ö.90 : “Uygun bulmuyorum. Çünkü dili ağır ve çocukların seviyesinin üzerinde olduğu için. 100 Temel Eser de çocukların seviyelerin uygun, çizgi roman tarzı somut kavramların işlendiği, çocuğa kültürünü, özünü ve temel değerlerini benimsetecek kitapları yer almalıdır.”

Ö.105: “Uygun değil. İlkokula seviyesine göre değil. Görsel az ve küçük puntolarla hazırlanmış. Yabancı isimler fazla. Öyküler sıkıcı ve uzun.”

Ö.103: “Seviyelerine uygun değil, yazı puntosu, içeriği ve olaylar örgüsü çocuk seviyelerinin üzerinde. Kitapların seviyesi ve örüntü oldukça uzun. Türk kültürünü yansıtmayan ve farklı içerikler empoze eden yapıda. Milli kültürümüzü, tarihimizi anlatmıyor. Geleneklerimize oldukça uzak.”

Ö.106: “Dili ağır. Cümle yapıları uygun değil. Daha sade olmalı. Karışık cümleler var. Okumayı sevdirmekten çok uzaklaştırıyor.”

Ö.104: “Bana göre 100 Temel Eser ilkokula uygun değil. Çünkü anlatım dili olarak ağır geliyor ve anlaşılması zor. Daha sade ve yalın yazılmalı diye düşünüyorum.”

Katılımcıların bir diğer ifadesi de mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkokula uygun olduğu yönündedir. Sınıf öğretmenleri mevcut eserlerin edebi değer taşıdığı, eğlence unsurları barındırdığı ve okuma alışkanlığı kazandırdığı gibi gerekçelerle kitapların ilkokula uygun olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadelere örnek olarak:

Ö.19: “Uygun. Çünkü hem Türk Edebiyatından hem de Dünya Edebiyatının seçkin yazarların kitapları bu listede yer almaktadır.”

Ö.118: “Çocukların seviyelerine uygun olduğunu düşünüyorum. Eğitici olduklarını düşünüyorum. Resimleri daha fazla olursa daha dikkat çekici olur.”

Ayrıca eserleri uygun bulan katılımcılardan, eksiklikleri dile getirip ve öneride bulunanların açıklamaları da dikkat çekicidir. Bu açıklamalardan biri de şu şekildedir:

Ö.10: “Çoğunun uygun olduğunu düşünüyorum. Konu içeriği, ana fikirleri ya da şiirlerin ana duyguları öğrencilere verilmesi gereken düşünceler. Ancak kişilik gelişimlerini anlatan kitaplarda yer almalı. Çocukların sorun çözme becerilerini geliştirecek, sorunlarla baş etme yollarını anlatacak şekilde kitaplar bulunmalı.”

Ö.40: “Pek çoğunun uygun olduğunu düşünüyorum. Eksiklerde var. Türk Masal Tarihinin en önemli kişilerinden olan Eflatun Cem Güney masal girişleri tekerlemeleri ve masalları, Keloğlan Masalları, Alaaddin Masalları, Bahrengi, Fabl Türleri, Ömer Seyfettin olmalıdır. Çocuklara kitap okumayı sevdiren Türkçeyi düzgün kullanmayı öğreniyorlar. Ancak hikâyeyi yazanlar düzgün cümleler kullanan yazarlardan seçilmelidir.”

Ö.26: “Kısmen uygun, daha farklı kitaplar eklenebilir. İlkokula yönelik fabl şiir kitapları, anı kitapları, gezi kitapları sayısı çoğaltılabilir.”

Ö.29: “Uygun olanları var. Önemli olan çocuğun seveceği eğlenebileceği okumaya teşvik edici kitaplar olmalı hep mesaj kaynaklı olursa sıkıcı oluyor.”

Tablo 5. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin belirttikleri kitap türlerine ilişkin dağılım

Kitap Türü	f	%
Hikâyeler	105	87.5
Masal	103	85.8
Fıkra	100	83.3
Resimli Kitaplar	93	77.5
Fabl	91	75.8
Çizgi Roman	73	60.8
Tabiat Olaylarını Anlatan Metinler	71	59.2
Şiir Kitapları	64	53.3
Anı (Hatıra)	56	46.6
Gezi Kitapları	52	43.3
Gezi Yazısı	47	39.2
Mektup	42	35
Efsane	39	32.5
Roman	38	31.6
Destan	34	28.3
Fen Kitapları	28	23.3
Biyografiler	28	23.3
Deneme	9	7.5
TOPLAM	1073	100

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin ilkokula yönelik 100 Temel Eser listesinde bulunmasını uygun gördükleri kitap türlerinde yığılmanın (%87,5 oranı ile) hikâye türünde olduğu görülmüştür. Bu türü yüksek oranlarla masal (%85) ve fıkra(%83,3) türü takip etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yanıtlarının toplamda 1073 ileti barındırdığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu verilere göre sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (105 öğretmen) çocuklar için hikâye türünde kitapları uygun bulmaktadır. Katılımcıların en az belirttikleri kitap türünün ise (9 öğretmen) ile deneme türünde olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin ilkokula uygun 100 temel eser listesi önerilerine dair kitap isimleri dağılımı

No	Kitap İsmi	f	%
1	Nasrettin Hoca Fıkraları	29	43,9
2	Keloğlan Masalları	20	30,3
3	Pinokyo	20	30,3
4	Küçük Prens	18	27,3
5	La Fontaine Masalları	18	27,3
6	Ezop Masalları	16	24,2
7	Küçük Kara Balık	11	16,7
8	Pollyanna	11	16,7
9	Anderson Masalları	10	15,2
10	Güliverin Gezileri	10	15,2
11	Hacivat ve Karagöz	10	15,2
12	Şeker Portakalı	10	15,2
13	Çocuk Kalbi	9	13,6
14	Kırmızı Başlıklı Kız	9	13,6
15	Tom Sawyer	9	13,6
16	Robin Hood	8	12,1
17	Alice Harikalar Diyarında	7	10,6
18	Bir Şeftali Bin Şeftali	7	10,6
19	Mutlu Prens	7	10,6
20	Oliwe Twist	7	10,6
21	Peter Pan	7	10,6
22	80 Günde Devri Alem	6	9,1
23	Beyaz Diş	6	9,1
24	Dede Korkut Hikayeleri	6	9,1
25	Define Adası	6	9,1
26	Heide	6	9,1
27	Kaşığı	6	9,1
28	Kurşun Asker	6	9,1
29	Aya Yolculuk	5	7,6
30	Balonla Beş hafta	5	7,6
31	Denizler Altında 20 bin Fersah	5	7,6
32	Dünyanın Merkezine Yolculuk	5	7,6
33	Nutuk	5	7,6
34	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler	5	7,6
35	Parmak Çocuk	5	7,6
36	Üç Silahşörler	5	7,6
37	Beydeba	4	6,1
38	Falaka	4	6,1
39	Levent	4	6,1
40	Robinson Cruse	4	6,1

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin ilkokula uygun 100 temel eser listesi önerilerine dair kitap isimleri dağılımı (Devamı)

No	Kitap İsmi	f	%
41	Ali Baba ve Kırk Haramiler	3	4,5
42	Allaaddin'in Sihirli Lambası	3	4,5
43	Bezelye Tanesi	3	4,5
44	Geceyi Sevmeyen Çocuk	3	4,5
45	Hansel ve Gretel	3	4,5
46	Kibritçi Kız	3	4,5
47	Martı	3	4,5
48	Masal Kitapları	3	4,5
49	Rapunzel	3	4,5
50	Sevgi Masalı	3	4,5
51	Siyah İnci	3	4,5
52	Sol Ayağım	3	4,5
53	Acayip Bir Gazete	2	3
54	Binbir Gece Masalları	2	3
55	Bir Köy Var Uzakta	2	3
56	Bulutunu Arayan Su Damlası	2	3
57	Değerler Eğitimi Kitapları	2	3
58	Demir Yolu Çocukları	2	3
59	Don Kışot	2	3
60	Evliya Çelebi	2	3
61	Gümüş Balık	2	3
62	Gümüş Patenler	2	3
63	İbni Sina	2	3
64	İnatçı Kirpi Mina	2	3
65	İnsan Ne ile Yaşar	2	3
66	Kaptan Grantın Çocukları	2	3
67	Karlar Kraliçesi	2	3
68	Kelile ve Dimne	2	3
69	Kırmızı Bisiklet	2	3
70	Monte Christo Kontu	2	3
71	Mutsuz Kedi Dila	2	3
72	Nene Hatun	2	3
73	Neşeli Ormanın Şair Kurbağası	2	3
74	Öfkeli Örümcek Rıza	2	3
75	Pal Sokağı Çocukları	2	3
76	Perili Köşk	2	3
77	Püsküllü Deve	2	3
78	Sineklerin Tanrısı	2	3
79	Şimdiki Çocuklar Harika	2	3
80	Şu Acayip Hayvanlar	2	3
81	Tekerlemeler	2	3
82	Temel Dursun Hikâyeleri	2	3
83	Vanilya Kokulu Mektuplar	2	3
84	Vatan Yahut Silistre	2	3
85	Yalnız Efe	2	3
86	Yer Altında Bir Şehir	2	3
87	Yeşil Kiraz	2	3
	TOPLAM	457	100

Sadece bir öğretmen tarafından belirtilen 310 kitap ismi bu tabloda verilmemiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, ilkokula yönelik eser ismi belirten sınıf öğretmenlerinin listeleride yığılmanın %43,9 oranı ile “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı kitapta olduğu görülmektedir. Bu dağılımı %30,3 ile “Keloğlan Masalları” ve “Pinokyo” adlı eserler takip etmiştir. Bu verilere göre, kitap önerisinde bulunan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun ilkokul için en uygun buldukları eser Nasrettin Hoca fıkralarıdır.

Kitap önerisinde bulunan sınıf öğretmenlerinin 767 esere yer verdikleri ve bu eserlerdeki 310 kitabın her birinin farklı bir öğretmen tarafından belirtilmiştir. Bu yanıtlarda farklı kitapların yer almasının eser isimlerinin çeşitliliğini arttırdığı tespit edilmiştir. Benzer bir durum, %3 lük oranla 2 öğretmenin önerdiği kitaplarda da görülmektedir. Buna göre en az tekrar eden eserlere daha fazla öğretmenin yanıt verdiği tespit edilmiştir. Bu yanıtlarda farklı eser isimlerinin yer almasının kitap çeşitliliğini arttırdığı görülmüştür.

Katılımcıların öneri eser listelerine verdiği yanıtlara göre her bir sınıf öğretmenin ortalama 6 kitap önerisinde bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan 120 sınıf öğretmenin 67'sinin öneri kitap listesi oluşturduğu görülmüştür. Elde edilen verilere göre, katılımcıların büyük bir kısmının kitap önerisinde bulunmamıştır. Öneri eser listesi oluşturanların ise, farklı kitap isimleri belirttiği ve ortak önerilerin 100 kitabı bulmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Hem 100 temel eser listesinde hem de öneri kitap listelerinde yer alan kitaplar

Kitap İsmi	%
Nasrettin Hoca Fıkraları	43,9
Dede Korkut Hikâyeleri	9,1
Nutuk	7,6
Don Kişot	3
Kelile ve Dimne	3
TOPLAM	100

48

Tablo 7 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin, 100 Temel Eser listesinde bulunan 5 kitabın önerilen eserlerde de bulunduğu görülmektedir. Bu kitapların sıra ile Nasrettin Hoca Fıkraları, Dede Korkut Hikayeleri, Nutuk ve Kelile ve Dimne adlı eserlerdir. Sınıf öğretmenlerinin %60,9'unun '*Mevcut eser listesi ilkokula uygun değildir*' yönünde görüş bildirmelerine rağmen öneri listelerinde 100 Temel Eser'de yer alan kitaplara yer vermeleri dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin kitaplık listelerine dair dağılım

No	Sıra	Kitap İsmi	f	%
1	1	Nasrettin Hoca Fıkraları	12	31,6
2	2	Caillou Serisi	11	28,9
3	2	Keloğlan Masalları	11	28,9
4	3	Afacan Serisi	10	26,3
5	4	Sağlık Serisi	9	23,7
6	5	Pinokyo	8	21,1
7	6	G. Ü. G. (Güzel Ülkemi Geziyorum) Serisi	7	18,4
8	6	İpek ile Tombik Serisi	7	18,4
9	6	La Fontain	7	18,4
10	6	Nele Serisi	7	18,4
11	7	Hacivat ve Karagöz	6	15,8
12	7	Küçük Kara Balık	6	15,8
13	7	Küçük Prens	6	15,8
14	8	Çocuk Kalbi	5	13,2
15	8	Fabl	5	13,2
16	8	Guliverin Gezileri	5	13,2
17	8	Heidi	5	13,2
18	8	Pollyanna	5	13,2
19	9	Alice Harikalar Diyarında	4	10,5

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin kitaplık listelerine dair dağılım (Devamı)

No	Sıra	Kitap İsmi	f	%
20	9	Anderson Masalları	4	10,5
21	9	Define Adası	4	10,5
22	9	Kaşağı	4	10,5
23	9	Masallar	4	10,5
24	10	80 Günde Devri Âlem	3	7,9
25	10	Balonla Beş Hafta	3	7,9
26	10	Çılgın Öğretmen	3	7,9
27	10	Dede Korkut Hikâyeleri	3	7,9
28	10	Dünyanın Merkezine Yolculuk	3	7,9
29	10	Evliya Çelebi	3	7,9
30	10	Kurşun Asker	3	7,9
31	10	Oliver Twist	3	7,9
32	10	Peter Pan	3	7,9
33	10	Piri Reis	3	7,9
34	10	Robinson Crusoe	3	7,9
35	10	Seksen Günde Devri Âlem	3	7,9
36	10	Süpriz Kar Tatili	3	7,9
37	10	Şaşkın Dedektif	3	7,9
38	10	Tekerlemeler	3	7,9
39	10	Tom Sawyer	3	7,9
40	10	Ulduz ve Kargalar	3	7,9
41	10	Üç Silahşörler	3	7,9
42	10	Vatan Yahut Silistre	3	7,9
43	11	Açayip Bir Macera	2	5,3
44	11	Ağustos Böceği ile Karınca	2	5,3
45	11	Ali Baba ve Kırk Haramiler	2	5,3
46	11	Altın Işık	2	5,3
47	11	Atasözü Öyküleri	2	5,3
48	11	Ay ve Güneş	2	5,3
49	11	Ay'a Yolculuk	2	5,3
50	11	Bambi	2	5,3
51	11	Bilmeceler	2	5,3
52	11	Binbir Gece Masalları	2	5,3
53	11	Bir Kış Günü Macerası	2	5,3
54	11	Bora'nın Günlüğü	2	5,3
55	11	Can Dostum	2	5,3
56	11	Canavar Peşinde	2	5,3
57	11	Çılgın Mahalle	2	5,3
58	11	Çınar Ağacı	2	5,3
59	11	Çirkin Ördek Yavrusu	2	5,3
60	11	Damlalar Suya Düşünce	2	5,3
61	11	Değerler Eğitimi Serisi	2	5,3
62	11	Deniz Kampında	2	5,3
63	11	Denizler Altında 20 Bin Fersah	2	5,3
64	11	Edison	2	5,3
65	11	Eğlenceli Bir Piknik	2	5,3
66	11	Ezop Masalları	2	5,3

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin kitaplık listelerine dair dağılım (Devamı)

No	Sıra	Kitap İsmi	f	%
67	11	Fatih Sultan Mehmet	2	5,3
68	11	Forsa	2	5,3
69	11	Gerçek Hikaye	2	5,3
70	11	Gizli Bahçe	2	5,3
71	11	Graham Bell	2	5,3
72	11	Gutenberg	2	5,3
73	11	Hezarfen Ahmet Çelebi	2	5,3
74	11	Hikayeler	2	5,3
75	11	Huckleberry Finn	2	5,3
76	11	İki Yıl Okul Tatil	2	5,3
77	11	Jüpiter	2	5,3
78	11	Kel Güvercin	2	5,3
79	11	Kırmızı Başlıklı Kız	2	5,3
80	11	Kıvılcımlar Ateş Olsun	2	5,3
81	11	Kuklacı	2	5,3
82	11	Küçük Kadınlar	2	5,3
83	11	Maniler	2	5,3
84	11	Mars	2	5,3
85	11	Mimar Sinan	2	5,3
86	11	Mutlu Prens	2	5,3
87	11	Nemrut	2	5,3
88	11	Parmak Çocuk	2	5,3
89	11	Pasteur	2	5,3
90	11	Sefiller	2	5,3
91	11	Sevgi Masalı	2	5,3
92	11	Siyah İnci	2	5,3
93	11	Şikayetçi Şakir	2	5,3
94	11	Wright Kardeşler	2	5,3
TOPLAM			313	100

Tablo 8 incelendiğinde, sınıf kitaplık listelerinde en fazla bulunan kitabın % 31,6 oranı ile “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı kitap olduğu görülmüştür. Sınıf kitaplık listelerinden 11 frekans grubu oluşturulmuştur. Frekans gruplarına göre % 28,9 oranı ile 2. sırada yer alan “Keloğlan Masalları” ve “Caillou Serisi” en sık tekrarlanan kitaplar olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Bu kitapları 3. sıradaki “Afacan Serisi” adlı kitabı takip etmektedir. Sınıf kitaplıklarında 11. frekans grubunda yer alan 52 kitabın her birinin sadece 2 öğretmenin kitaplığında bulunduğu görülmüştür. Sınıf kitaplık listelerinde ise toplam 753 çocuk eserine ulaşılmıştır. Bu kitapların 313’ü sadece bir sınıf öğretmenin kitaplığında yer alan eserlerdir.

Ayrıca araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin (120) sadece 38’inin sınıf kitaplık listesi belirttiği tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun (82 öğretmen) sınıf kitaplığı bulunmamaktadır. Kitaplık oluşturan sınıf öğretmenlerinin ise, en çok yer verdikleri kitap “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı eserdir.

Tablo 9. Sınıf kitaplık listelerinde yer alan 100 temel eser listesi kitapları

Kitap İsmi	Yüzde (%)
Nasrettin Hoca Fıkraları	31,6
Dede Korkut Hikâyeleri	7,9
Robinson Crusoe	7,9
Sefiller	5,3
TOPLAM	100

Tablo 9 incelendiğinde, 100 Temel Eser listesinde yer alan 4 kitabın sınıf kitaplarında da bulunduğu görülmektedir. Bu kitaplar sırayla, ‘Nasrettin Hoca Fıkraları’, ‘Dede Korkut Hikâyeleri’, ‘Robinson Crusoe’ ve ‘Sefiller’ adlı eserlerdir. Sınıf öğretmenlerinin %60,9’unun ‘*Mevcut eser listesi ilkokula uygun değildir*’ yönünde görüş bildirmiştir. Buna rağmen, sınıf kitaplık listelerinde 100 Temel Eser’deki kitaplara yer verdiği tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin hem öneri listelerinde hem de sınıf kitaplıklarında 100 Temel Eser’de bulunan kitaplara yer verdiği görülmüştür.

4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Ekleme İstedikleri Öneri ve Düşüncelere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde, “Sizin eklemek istediğiniz öneri ve düşünceleriniz var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplar incelendiğinde, 120 sınıf öğretmeninden %45’inin (55 öğretmen) öneride bulunduğu %65’inin (65 öğretmen) görüş bildirmediği tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenleri öneride bulunurken nasıl kitaplar istediklerine, kitaplar türlerine, uygun buldukları kitapların dış ve iç yapı özelliklerine, kültürümüzü yansıtacak öğelerin ve değerlerin kitaplarda işlenmesi gerektiğine, yerli yazarlara yer verilmesine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Yapılan bazı açıklamalar şu şekildedir:

Ö.15: “*Özellikle 1 ve 2. sınıflarda kütüphanelerin zenginleşerek daha çok ziyaret edilmesi adına kitaplar hem konu hem içerik hem de resim yönüyle yaş dilimine daha çok hitap etmelidir. Resimler daha da artmalı yazı puntosu büyümeli içerik güncel olmalıdır. Davranış kazandırıldıktan sonra 3 ve 4. sınıfta kitaplar zaten daha düzenli okunuyor. Kitaplığımızda 300’e yakın kitap bulunmaktadır.*”

Ö.22: “*Yerli eserlerin olay örgüsü karmaşıklıktan belli bir yalınlıkta olmalı. Ayrıca dil ağıdalı olmayıp kullanılacak kelimeler otantik olmalı. Genellikle şiir, öğüt ve düşünce içerikli eserlerin okunması için uzunluğu ve sıradanlığını izole etmek için gerekli düzeltmelerin gerekliliği kaçınılmaz. Güncel eserler ise hayatın gerçeklerine temas etmeli.*”

Ö.56: “*Çocukların anlayabileceği, hayal dünyasını geliştirecek ufku açacak ve psikolojilerini olumsuz etkilemeyecek her türlü kitaplar.*”

Ö.115: “*Kitapların içerisinde yabancı kelimelerin kullanımına dikkat edilmeli. Dili sade olmalı. Sayfa sayısı azaltılmalı. İlgi çekici olmalı.*”

Ö.68: “*Öncelikle köklü okulların yayın kitapları çok başarılı. SEV yayınları, Başkent yayınları, Tudem... Ama şu da bir gerçek kaliteli yazarın kitapları da bütçeyi aşan rakamlarla satılmakta. Durum böyle olunca ekonomik durumu iyi olanlar bu kitaplardan yararlanıyor. Yaş grubuna hitap eden büyük resimli kitaplar 1. sınıf ve 2. sınıfta okumayı sevdirmek için tercih edilme. Ve mutlaka kitapların yazarları çocuklarla buluşturulmalı*”

Ö.92: “*Daha çok davranışları düzenleyici değerleri anlatan kitapları göz önüne almak iyi olacaktır.*”

Ö.61: “*Dili ağır olamamalıdır. Yerli eserlere ağırlık verilmelidir.*”

Ö.72: “*Çocukların okumayı sevmeleri için çabuk biten kitaplar, renkli ve resimli kitaplar başlangıç için iyi olur. Planlı ve disiplinli bir okuma yapılması gerekir. Birinci sınıftan hatta ana sınıfında büyükleri çocuğa kitap okuyarak başlamalıdır. Kendimizi ve insanları değiştirmek için okumak tek çaredir.*”

Sınıf öğretmenlerinin öneri ve düşünceleriyle ilgili açıklamalarında dikkat çeken bir diğer hususta çocuk edebiyatı dersini alan ve almayan öğretmenlerin ifadelerinde ki farklılıktır. Çocuk edebiyatı dersini alan katılımcıların (51 öğretmen), çocuk edebiyatına dair hiçbir eğitim almamış katılımcılara göre daha fazla öneride bulunduğu görülmüştür.

Çocuk edebiyatı dersini alan katılımcılar öneri ve düşüncelerini dile getirirken belirli açıklamalarda bulunmuştur. Bu açıklamalarda kitapların ilkokula uygun olması için taşınması gereken özelliklere, kitapların akıcılığına, puntosuna, konusuna, okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkisine, genel olarak kitapların iç ve dış yapı özelliklerine, çocuğa göreliliğin önemine, kültürümüzün yansıtılmasına dair ifadelere yer verdikleri görülmüştür. Bu ifadelerden bazıları şöyledir:

Ö.9: “*Kitap seçimi yapılırken yazıya, puntoya, günlük hayatla ilişkiye (özellikle 1. sınıfta) resimlere çok dikkat edilmelidir.*”

Ö.21: “Öğrencinin anlayabileceği türden eserler olmalı eserler öğrencinin sözcük dağarcığına ve sınıf seviyelerine uygun olmalı. Kitap öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırmalı, Türkçenin doğru ve güzel kullanılmasını sağlamalı.”

Ö.46: “Kitabın öncelikle görsel olarak ilgi çekici olması gerekir. Çocuk, resmi görüp, beğenip, sonra kitabı okuma ihtiyacı duymalıdır. Resimler büyük olursa 1. sınıfta daha keyifli olacaktır.”

Ö.58: “Bizim kültürümüzü yansıtan çocuk kitapları ağırlık verilse daha iyi olacağını düşünüyorum”

Ö.57: “Kitapların içerikleri, anlatım ve olayların oluş biçimi ve kitabın akıcılığı daha iyi analiz edilirse, daha iyi bir sonuç çıkar ve okuma alanı genişleyebilir.”

Ö.63: “Çocuk okuduğu kitabı kendi seçerek okumalı ve önerilen kitapların dili ağır olmamalı. Türk yazarlarının kitaplarını okuması faydalı olacaktır.”

Ö.67: “İlkokul düzeyinde resimler yazılara oranla daha fazla ve ilgi çekici olmalı. Çocuğun anlayacağı sade dille yazılmalı ve somut ifadeler içermeli. Bilgilendirici ve eğitici nitelikte olmalı.”

Ö.93: “Değerler eğitiminin ele alındığı kitap serilerini beğeniyorum. Sınıf seviyelerine uygun değişik türlerin (biyografi, mektup, gezi yazısı, fıkra) ele alınması güzel olur.

Ö.71: “Daha çok kültürümüzü yansıtan kitaplar olsun. Atasözlerimiz daha çok kullanılsın. Bilimle ilgili kitaplar daha çok yer verilsin.”

Ö.5: “Öğrencilere göre eserler oluşturulmalı ve yeni yayınlar takip edilmeli. Öğrencilerime Timaş yayınlarının kitaplarını okutuyorum ve keyif aldıklarını görüyorum.”

Ö.39: “Kütüphanelerimiz(sınıf ve okul) daha zengin ve kaliteli kitaplardan oluşması, velilerin bu konuya öğretmen kadar duyarlı olması ve teşvik edilmesini isterim. Kitap okumanın zorunluluk değil, bir yaşam tarzı olmasını isterim.”

Ö.98: “En önemli önceliğimiz, çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırmalıyız. Bunu kazandırabilmek için de hem kendimiz hem de anne babalarımız çocuklara model olmalıdır. Ayrıca okuma yazmaya yeni geçmiş çocukların önüne gelişi güzel kitap konulup; “Al, bunu oku” demek yanlış olur. Kitaplar çocukların seviyesine uygun olmalıdır. Ayrıca kitabın en önemli özelliği merak uyandırıcı sürükleyici olmalıdır. Yalın bir dille anlatım sağlanmalıdır. Çocuk, kitabı merak ettiği için okumalıdır. İlkokul çocuğu için okuduğu kitaptan bir sonuç çıkarması benim için önemli değildir. Önemli olan okuma alışkanlığı kazanmasıdır.”

Ö.119: “Çocukların yaş düzeylerine uygun olarak seçilirse 100 Temel Eser, çocuklar anlamlı okuma yapacaktır.”

Ö.106: “Okumayı öğretmek kadar sevdirmekte önemli. Bunu içinde doğru öğrenciye doğru kitap sunulmalıdır. Buda ancak az kitapla değil çok ve anlatımı, konusu, dili seviyelerine uygun kitaplarla mümkündür. Çoğu eserin dili, cümle yapıları ilkökul öğrencileri için ağırdır. Okumaktan uzaklaştırıyor. Ayrıca yaşayan yazarlara yer verilmesinin hem güncel hem de çocuklar için de ilgi çekici olacağını düşünüyorum. Kitapların dilinde, anlatımında çok ama çok özenli olunmalıdır.”

Çocuk edebiyatı dersi alamamış sınıf öğretmenlerinin ise önerilerinde değer eğitimi, kültürümüzün aktarılması, öğrencilerin seviyelerinin dikkate alınması, Türk yazarlara daha fazla yer verilmesi, gelenek ve göreneklere bağlılığa ilişkin kitapların oluşturulması, adet ve törelerimizin kitaplarda yer bulması, geçmişin ve tarihin anlatıldığı eserlerin arttırılmasına dair açıklamalarda bulunduğu görülmüştür. Yapılan bazı açıklamalar şu şekildedir:

Ö.49: “Milli ve manevi değerlere vurgu yapan, değerler eğitimi ile birebir örtüşen, gerçek hayatta kullanabilecekleri kısa dipçeler yer alan kitaplar daha uygun olurdu. Kötü davranış ve karakterlerin baskın olduğu, kötü davranışların şirinleştirildiği özendirildiği kitapları hiç mi hiç uygun bulmuyorum. Ahlak ve karakter gelişimini destekleyen, hayal dünyasını zenginleştirecek kısa şiirsel ve etkili kitaplar daha uygun olur diye düşünüyorum.”

Ö.53: “Değerlere önem verilen hikâye kitapları ile tarihsel nitelikli hikâye kitaplarının çocukları daha çok sevmektedir bunlar yer almalıdır.”

Ö.59: “100 Temel Eser’in biraz daha anlaşılır dille yazılması, daha kaliteli basım, Türk yazarların daha fazla olması gerekir.”

Ö.62: “Daha çok kültürümüzü anlatan yazılar olursa daha iyi olur.”

Ö.60: “Türk yazarların eseri olursa daha iyi olur. Çünkü yabancı isimlerin geçtiği kitapları okumak çocuklar için sıkıcı kültürümüzü yansıtan kitaplar olursa daha iyi olacak.”

Ö.78: “Türk adet ve törelerimizi anlatan kitaplar tercih ederim. Tarihimiz anlatan kitaplar olmalı. Yabancı isimlerle yazılan kitapları öğrenciler okumakta zorlanıyor ya da okumak istemiyor.”

Ö.102: “Hikâye kitaplarının tekrar gözden geçirilmesi, değerlerimize uygun kitapların oluşturulması gerekiyor. Hikâye kitaplarında papaz ve klişe resmi kullanılıyor. Öğrencilerimizin sosyal yapısına uygun olmaması, dolayısıyla anlamadığı için okumak istemiyor.”

Ö.97: “Kitapların öğrenci seviyelerine uygun olmaları, dillerinin çocukların anlayacağı şekilde olmalı.”

Ö.96: “Her okul, her sınıf, her öğrenci özeldir ve algı düzeyleri farklıdır. Bu sebeple öğrencilerin düzeyine uygun kitaplar tercih edilmeli ve öğrencinin ilgisi doğrultusunda hareket edilmelidir.”

Ö.66: “Geçmişini bilmeyenin geleceği karanlıktır. Özellikle tarihimizi ve gerçek kahramanlarımızı tanıtan eserler olmalıdır ki hayali kahramanlardan uzak duralım.”

Ö.83: “Ben büyüklere saygı ve sevgiyi içeren çocuklarımızı değerlerimizle yoğuracağımız kitapları tercih ediyorum.”

Yapılan açıklamalarda katılımcıların büyük çoğunluğu kültürümüzü aktaracak kitaplara yer verilmesi gerektiğini belirtirken bir öğretmenin “Diğer ülkelerde okutulan çocuk kitaplarının incelenip, çocukların ufuklarını açacak, onlara yeni kültürleri öğretebilecek çocuk kitaplarının eklenmesini istiyorum (Ö.95)” ifade etmesi dikkat çekicidir. Bunlardan farklı olarak mesleki görev yılında 31 yılını doldurmuş sınıf öğretmenlerinden birinin umutsuz bir söylemlerle yaptığı şu açıklama “Düşüncelerimizin sadece anket ortamlarında demlenerek istatistiksel yığınlar arasında can çekişini her daim duyuyorum (Ö.35)” yapılan araştırmaların uygulamaya dönük olması adına kayda değerdir.

Sınıf öğretmenlerinden çocuk edebiyatı dersi almamış 69 öğretmenin 45’i 20 yılın üzerinde görev tecrübesi olan öğretmenlerdir ve bu öğretmenlerin öneride bulunanlarının büyük çoğunluğunu (19 öğretmen) oluşturmuş olması dikkat çekicidir. Çocuk edebiyatı dersini alan katılımcılar kültürü yansıtmaya ve değer eğitimi gibi önerilere yer verse de çocuk edebiyatı almayan katılımcıların bu konuların üzerinden daha fazla öneride bulunduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatını alan öğretmenlerin önerilerinde çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özellikleri üzerinde durduğu, çocuk seviyesine vurgu yaptığı çocuk edebiyatı almayan öğretmenlerin ise kültür ve değer aktarımına, gelenek ve göreneklerin kitaplarda işlenmesine ve tarihin bilinmesine dair önerilerde daha çok bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubundaki ailelere yönelik yüzde ve frekans değerleri Tablo 1’de verilmiştir:

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%60,9) mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkökula uygun olmadığını belirttikleri saptanmıştır. Katılımcılar verdiği yanıtlarla uygun bulmama nedenlerini olarak, anlatım dilinin ağır olması, kitapların içerik özelliklerinin hitap eden kitleyle uyumsuzluğu, puntonun çocuğun seviyesine uygun olmadığı, konunun aktarılışının çocuğa sıkıcı ve uzun geldiği, eserlerin çocuğun ilgi ve isteklerini karşılamadığı, aktarımın sınıf düzeyinin üstünde olduğu, 100 eser ismi belirtilerek belirli bir sayıyla sınırlı tutulduğu ve çocuğun yaşına uygun olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan birçok araştırma sonucu bu çalışmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Yılmaz’a (2007a) göre 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplar konu, içerik ve anlatım yönünden yetişkinlere uygundur. Ömer’in Çocukluğu, Vatan Yahut Silistre, Gulyabani, Altın Işık, Yalnız Efe, Hep O Şarkı, Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi, Uluç Reis, Damla Damla, Bağınyanık Ömer, Domaniç Dağlarının Yolcusu, Akın, Bitmeyen Gece, Barbaros Hayrettin Geliyor, Eşref Saati, Tiryaki Sözleri, Falaka, Osmancık, Bir Gemi Yelken Açtı, Ülkemin Efsaneleri, Miskinler Tekkesi, Tanrı Misafiri, Yankılı Kayalar adlı eserler ilköğretim çağına uygun değildir.

Baş (2012) 100 Temel Eser listesini türlere göre ayırmış, mevcut eserleri hitap edeceği sınıf düzeyine göre gruplandırmıştır. İlköğretim 1. kademede okuma eğitimi açısından 100 Temel Eser listesinde yer alan kitapların, 4. sınıf ve üstü sınıf düzeyine uygun olduğunu belirtmiştir. Mevcut listenin 1, 2 ve 3. sınıflara yönelik olmadığı ve bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin ifade ettiği, eserlerin sınıf seviyesine ve yaşa uymama bulgularıyla örtüştüğü söylenebilir.

Neydim'e (2006) göre 100 Temel Eser uygulaması için öğretmenlere sunulan hazır bir liste ile sınırların çizildiğini ifade etmektedir. Çocuk Vakfı (2009), hazırladığı raporda uygulamanın 100 eserle sınırlandırılmış olmasını eleştirilmiş ve listedeki çoğu kitabın, çocukların seviyesine uygun olmadığı vurgulanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu uygun değildir ifadesini kullansa da, araştırmaya katılan öğretmenlerin %22,5'i eser listesinin ilkokula uygun olduğunu belirtmiştir. Eserlerin edebi değer taşıdığı, eğlence unsurlarını barındırdığı ve okuma alışkanlığı kazandırdığı gibi sebeplerle uygun olduğu açıklanmıştır.

Önal (2005), 100 Temel Eser listesi uygulamasının okul kütüphaneciliğine destek olacağı ve katkıda bulunacağını ifade etmiştir. Sevim (2006) ise öğretmenlere listelerin hazır olarak verilmesinin, kitap tavsiyesinde öğretmenlere kolaylık getirdiğine değinmiş ve bu sayede gereksiz tartışmaların önünü kapadığını belirtmiştir.

Katılımcıların %16,6'lık bölümü ise çekimser kalarak, 'kısmen uygundur' yanıtını vermiştir. Ancak çalışmada, sınıf öğretmenleri 'uygun' ve 'uygun değildir' ifadelerinde yanıtlarının nedenleri izah ederken, 'kısmen katılıyorum' yanıtını aktaran katılımcıların yanıtlarını gerekçelere dayandırmadığı saptanmıştır. Bu durum, kategorilerin frekans değerleriyle yansıtıldığı tabloda da 'Kısmen katılıyorum' ifadesine yer verilmemesine sebep olmuştur.

MEB 2005/70 sayılı genelge ile hazırlanmış 100 Temel Eser listesinin 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerine göre oluşturulduğunu ifade ederken, daha alt sınıflar için böyle bir listenin hazırlanmasının oldukça güç olduğunu ve sayısız yayının var olduğu bildirilmektedir. Genelge ile mevcut 100 Temel Eser listesinin ilkokullar için oluşturulmadığı ve bu nedenle ilkokula uygun olmadığı görülmektedir. Ancak sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde, sınıf öğretmenlerinin hiç biri genelgede yer alan bu ifadelerle değinmemiştir. Eserlerin ilkokula yönelik hazırlanmadığının, sınıf öğretmenleri tarafından bilinmemesinde ise yayın evlerinin yanlış yönlendirmelerinin etkisi büyüktür. 100 Temel Eser listesinin uygulamaya başlamasının ardından eserleri basmaya yetkili yayınevlerinin kitap satışlarını arttırdığı da bilinen bir gerçektir. Seçilen kitapların ticari olarak metalaşması, yayın evlerinin kitaplarda ilkokul düzeyinde sadeleştirmelere giderek piyasaya sürmesi ve okullara satışın gerçekleşmesi mevcut eser listesinin ilkokullar için oluşturulduğu algısını yaratmıştır. Eser listesinde yer almayan çocuk kitaplarının, 100 Temel Eser logosunu kullanması projeyi amacından saptırmıştır. Bu durumlar genelgeden habersiz olan sınıf öğretmenlerinin mevcut listenin ilkokul içinde hazırlandığı algısını yaratmıştır. Sonuç olarak katılımcılarla yapılan görüşmelerde de sınıf öğretmenlerinin, 100 Temel Eser listesini eğitim verdikleri kademeler için oluşturulduğunu düşündüklerini ve yanıtlarının bu doğrultuda olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın diğer alt problemlerine dair bulguların sonuçlarına göre; sınıf öğretmenlerinin İlkokul öğrencileri için en uygun buldukları kitap türünün hikâye kitapları olduğudur. Katılımcılar önerilerinde de hikâye kitaplarının eser listesi içerisinde artırılmasına değinmiştir. Yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu hikâye ve masal türünde eserlerin çocuklar tarafından daha çok talep gördüğünü dile getirmiştir.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da (İlkokul ve ortaokul, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğrenim görülen sınıf düzeyine göre hangi metinlere yer verilmesi gerektiği belirtirken hikâye edici metinler başlığında masal ve hikâye türüne yer vermiştir. Türkçe Öğretim Programına göre, hikâye ve masal türünde ki eserler ilkokulun tüm kademesi için okutulacak uygunluktur ve ders kitaplarında ki metinlerde de sıklıkla yer almaktadır. Gündüz ve Şimşek (2011) çocuğa uygun edebî türlere dair örneklerde öğrenim görülen sınıf düzeyine göre; 1. ve 2. sınıflarda basit masallar, hayvan öyküleri eserlerine; 3. sınıfta efsaneler, masal, gerçeğe yakın hikâyelere, başvuru kitapları, çocuk dergilere yer verilmesine değinmiştir.

"Çocuklara yönelik hazırlanan okuma kitapları ile ilgili olarak alan yazında hazırlanan çalışmalar incelendiğinde, genel olarak talep oranı fazla olan belli seriler (Doğan Kardeş Yayınları, Can Çocuk

Yayınları, MEB 100 Temel Eser, TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisi vb.) üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür” (Mert, Albayrak ve Serin, 2013: 60). Bu serilerde yer alan çoğu kitabın hikâyelerden oluşması, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine paralel bir yön içermektedir. Çocuk Vakfı da (2006) yaptığı araştırmada hikâye türündeki eserlerin Türkiye’ de en çok okunan kitaplar olduğunu belirtmiştir.

Palavuzlar (2009) yaptığı araştırmada hikâye türü ile deneme türünü okuyup anlamının birbiriyle yüksek derecede ilişkili olduğu tespit etmiştir. Araştırmada edebî (yazınsal) bir metni (hikâye) okuduğunda anlayabilen bir öğrencinin, öğretici metinlerde de yüksek düzeyde başarı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Hikâye kitaplarına ek olarak masal ve fıkra kitapları da yığılmanın fazla olduğu türlerdir. Bu türleri sırasıyla, resimli kitaplar, fabl, çizgi roman, tabiat olaylarını anlatan metinler, şiir kitapları, anı, gezi kitapları, gezi yazısı, mektup, efsane, roman, destan, fen kitapları, biyografi ve deneme türü takip etmektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, ilkokula uygun 100 Temel Eser listesi önerileri çalışmanın bulguları arasındadır. Bu bulgularda sonuç; belirtilen eser isimlerinde sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun (%43,9) “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı eseri önermiş olmalarıdır. Kitap önerilerini yığılma oranlarının aynı olduğu (%30,3); “Keloğlan Masalları” ve “Pinokyo” eserleri takip etmiştir. 120 sınıf öğretmeni toplamda 767 eser ismi belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun en uygun buldukları kitap türü hikâye kitapları olmasına rağmen önerdikleri eser listesinde fıkra türüne öncelik verdiği görülmüştür. Ancak önerilen kitaplar incelendiğinde öne çıkan eser ismi fıkra türünde olsa da, belirtilen kitapların genel toplamında hikâye türünde kitaplar daha fazladır. Sınıf öğretmenleri toplamda 767 eser ismi önermiştir ve bu eserlerde yer alan kitapların 511’inin hikâye türünde olduğu tespit edilmiştir. Bu çoğunluğu ise katılımcılar tarafından bir kere söylenmiş eserler oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin 100 Temel Eser listesi önerilerinde bir kere belirttikleri kitap sayısı 310 dur ve bu kitapların 281’i hikâye türündedir.

Gümüş (2019) en önemli 100 çocuk eserini belirlemek için 307 yazar, şair, çevirmen, editör ve eğitimci yanıtlarıyla araştırma gerçekleştirmiştir. Katılımcıların, 10 kitap adı önermeleri istenmiş, 307 kişi toplam 348 farklı kitap adı belirtmiştir. Araştırmada 307 katılımcının “Küçük Prens”, “Küçük Kara Balık” ve “Alice Harikalar Diyarında” adlı eserlerin ortak kabullerle ilk sıralarda belirtildiği gözlemlenmiştir.

Araştırmanın bulgularından bir diğeri de, katılımcıların sınıf kitaplık listeleridir. Sınıf öğretmenlerinin verdiği cevaplarda 753 iletiye ulaşılmıştır. Yani görüşme formunun 3. sorusunu yanıtlayan öğretmenlerin, sınıf kitaplıklarında yer alan kitap sayıları toplam da 753 tür. Elde edilen sonuçlara göre listenin ilk sırasında yer alan kitaplar, yığılmanın en fazla olduğu “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı eserdir. Bu kitapları sırasıyla “Caillou Serisi” ve “Keloğlan Masalları” izlemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun en uygun buldukları kitap türü hikâye türünde kitaplar iken, sınıf kitaplık listelerinde en fazla tekrarlanan eser ismi fıkradır. Bir önceki bulgu sonucuna benzer şekilde; önerilen eser ismi fıkra olarak ifade edilse de sınıf kitaplık listelerinde en fazla yer alan kitap türünün hikâye kitapları olduğu görülmüştür. Bu incelemelerde elde edilen sonuç, sınıf kitaplıklarında 753 kitabın bulunduğu ve 669’unun hikâye türünde olduğudur.

Sınıf öğretmenlerinin 100 Temel Eser listesi için önerdikleri kitapların başında gelen eser ismi “Nasrettin Hoca Fıkraları” adlı kitaptır. Bu bulguya paralel olarak öğretmenlerin sınıf kitaplık listelerinin ilk sırasında ki eser ismi de “Nasrettin Hoca Fıkraları”dır. Diğer bir ifade ile sınıf öğretmenlerinin oluşturdukları eser listesinde en çok tekrarlayan kitap ve sınıf kitaplık listelerinde yığılmanın en fazla olduğu kitap ismi aynıdır. Benzer şekilde “Keloğlan Masalları” adlı eserde hem önerilerde hem de kitaplık listesinde ikinci sırada bulunmaktadır. Bu anlamda öğretmenlerin yanıtlarının tutarlılık gösterdiği görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin önerdikleri kitaplara sınıf kitaplıklarında da yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun (%60,9’unun) ‘*Mevcut eser listesi ilkokula uygun değildir*’ yönünde görüş bildirmelerine rağmen; hem öneri listelerinde hem de sınıf kitaplık listelerinde 100 Temel Eser’de adı geçen kitaplara yer vermiş olmalarıdır. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun önerdiği kitaplarla ve sınıf kitaplıklarında yer alan eserlerde ilk sıranın Nasrettin Hoca

Fıkraları adlı esere ait olması ve bu kitabın 100 Temel Eser listesinde bulunması dikkat çekicidir. Bu sonuç araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının mevcut eser listesi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmanın bir başka dikkate değer sonucu da, görüşmeye dair öneri ve düşüncelerini ekleyen katılımcıların büyük çoğunluğunun çocuk edebiyatı dersini alan öğretmenlerden oluşmasıdır. Katılımcıların ekledikleri öneri ve düşünceler incelendiğinde; çocuk edebiyatını alan öğretmenlerin önerilerinde çocuk kitaplarına dair içerik ve biçimsel özelliklere, seviyeye ve çocuğa göreliliğe daha sık yer verdiği görülmüştür. Çocuk edebiyatı dersi görmemiş öğretmenlerin ise, olumlu davranışları destekleyecek kitapları istediği, kültürün, gelenek-göreneklerin, tarihin ve değerlerin kitaplarda işlenmesini gerekli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk edebiyatı dersini alan ve almayan katılımcıların ortak önerileri ise kitapların öğrenci seviyesine uygun olması gerektiği, kültürün kitaplarda yansıtılmasının olumlu dönütler barındıracağı ve değer eğitiminin kitaplarda işlenmesi gerektiğidir.

Araştırmanın sonucunda, 120 sınıf öğretmeninden sadece 38'inin sınıf kitaplığı bulundurduğu görülmüştür. Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun sınıf kitaplığı oluşturma sorumluluğunu yerine getirmediğini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların 67'sinin öneri kitap listesi oluşturduğu, büyük bir kısmının kitap önerisinde bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öneri kitaplar belirtmiyor olmaları, çocuk yazınına dair bilgi eksikliğini ortaya çıkarmaktadır. 100 Temel Eser listesi için öneride bulunan sınıf öğretmenlerinin, çok sayıda farklı kitap ismi önerdikleri ancak öğretmenlerin bu önerilerde ortak kitap isimlerinin az olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmanın sonunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre oluşturulan eser listesi, 87 kitap ismi ile sınırlı kalmış listede 100 eser ismine ulaşamamıştır.

Araştırma sonucuna dayanarak aşağıda yer alan öneriler getirilmiştir:

1. Sınıf öğretmenleri çocuk kitaplarında sıklıkla kullanılan edebi türlere dair bilgilerini arttırmalıdır.
2. Kitaplık listeleri güncel olmalıdır.
3. Sınıf öğretmenleri sınıflarında bulunan kitaplık listelerinde yer alan kitaplara ve içeriklerine hâkim olmalıdırlar.
4. Öğrencilerin takvim yaşı ile okuma yaşı benzerlik göstermeyebilir. Bu durum okumak için seçtikleri kitap türlerine de yansıdığı bilinmelidir. Bu sebeple sınıf öğretmenleri, çocukları için uygun buldukları kitapları belirli edebi türlerle sınırlandırmamalıdır. Farklı kitap türlerinin çocuğa sağladığı fayda da dikkate alınmalıdır.
5. Öğretmenler sınıf kitaplık uygulamasına ağırlık vermeli, sınıf kitaplığını oluşturma sorumluluğunu yerine getirmelidirler.
6. Sınıf öğretmenleri ilkökul için uygun çocuk edebiyatı türlerine sınıf kitaplık listelerinde daha fazla yer vermelidirler.
7. Sınıf öğretmenleri günümüz yazarları ve kitaplarını tanımalıdır.
8. Sınıf öğretmenleri serbest okuma çalışmalarını sürekli hale getirmelidir. Bu saatlerde çocukları kitaplarla buluştururken, kendileri de okudukları kitapla sürece dâhil olmalıdırlar.
9. Sınıf öğretmenleri, ders yılı başında yıllık planlarını yaparken okuma sürecini iyi yapılandırmalıdırlar. Sınıf kitaplıklarında yer verdiği kitapların, öğrencilerin okuma alışkanlığı üzerinde ki etkisini de incelemelidir.
10. Öğrencilerin kitapları okuma durumları kayıt altına almalı, okudukları kitaplara dair listeler oluşturmalıdır.
11. Sınıf öğretmenlerin öğrencileri için kitap seçiminde neye dikkat ettikleri araştırılmalıdır.

12. Okul öncesi, ortaokul ve lise kademeleri için de öğretmen görüşleri doğrultusunda kitap listeleri oluşturulmalıdır.
13. Bu sebeple çocuk edebiyatı alanında çalışma yapan araştırmacılar, ilkokula yönelik kitapları belirlemeye yönelik daha kapsamlı çalışmalar yapmalıdır.
14. Araştırmacılar nitelikli çocuk kitaplarına ilişkin incelemeler yapmalı, ilkokul çocukları için uygun eserler belirlenerek sınıf öğretmenlerine tavsiye edilmedir.

Kaynakça

- Acat, B., Demiral, H. ve Arın, A. (2008). Okuma alışkanlığı göstergelerine göre ilköğretim öğrencilerinin durumları. *Türkçe Öğretimi Kongresi*. (18-20 Mayıs 2008). MEB-Bahçeşehir Üniversitesi
- Arıcı, A. F. (2008). Okumayı niye sevmiyoruz: Üniversite öğrencileriyle mülakatlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91-100.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Baş, B. (2012). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kriter Yayın Evi
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Çocuk Vakfı. (2009). *100 Temel Eser raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayını.
- Çocuk Vakfı. (2006). *Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dökmen, Ü. (1990). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(2), 395-418.
- Gümüş, S. (2019). En önemli 100 çocuk kitabı, *Notos Edebiyat Dergisi*, 74, 31-40
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2011). Anlama teknikleri 1 uygulamalı okuma eğitimi el kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- MEB (2007). *Öğrencilerin okuma düzeyleri*. Ankara: EARGED
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe dersi (1-5. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass Publishers, San Francisco, CA 94104.
- Mert, O., Albayrak, F. ve Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 1(3), 58-73
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neydim, N. (2006). Çocuk edebiyatının durumu ve "100 Temel Eser" üzerine. *Varlık Dergisi*. Cilt: 112479. 3-7.
- Önal, H. (1992). *Bilgi gereksinimlerinin karşılanması ve okul kütüphaneleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Önal, H. İ. (2005). Okul kütüphanelerinde derme geliştirme: politikalar ve dermelerin betimlenmesi. *Bilgi Dünyası*, 6(2), 192-218.
- Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (15), 117-136.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228.
- Paksu, Z. (2010). *M.E.B'in 2005 yılında tavsiye ettiği 100 Temel Eser'de söz varlığı üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Parlak, M. (2014). *M.E.B. Tarafından tavsiye edilen 100 Temel Eserin okunma oranları ve okunma sebepleri üzerine bir araştırma (Erzurum ili örneği)*. Erzurum: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Palavuzlar, T. (2009). *Hikâye ve deneme türü metinlerde okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sevim, O. (2006). *Kitap okuma alışkanlığı kazandırma projesi*. (2. Baskı). Ankara: Erdem Yayınları.

- Soysal, Ö. (1988). Türkiye’de Gençlere Özgü Okuma Davranışları. *Türk Kütüphaneciliği*, (4): 151-158
- Sivrikaya, Ü. (2010). *İlköğretimde küresel değerler 100 Temel Eser üzerine*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları
- Tosunoğlu, M. (2002). Türkçe öğretiminde okuma alışkanlığı ve çocukların okuma eğilimleri. *Türk Dili*, 609, 547–563.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2007a). *100 temelsiz uygulama: İçinde 100 temel eser tartışması*. İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları
- Yılmaz, Z. A. (2007b). *Sınıf öğretmenlerine Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.